Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXXII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 14, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 2. FEBRUARJA (FEB. 2), 1940 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 24

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Finska pripravljena na mir, toda ostati mora neodvisna

Finci obkrožili dve ruski vojaški diviziji na fronti severovzhodno od Ladoškega jezera in odbili vse naskoke na svoje pozicije. Sovjetski bataljon na smučeh razpršen po bitki s Finci na severni fronti. Ruske bombe ubile in ranile več civilistov v napadu na Rovaniemi. Finski poslanik v Franciji apelira za pomoč

HELSINKI, 2. febr.—Kjosti allo, predsednik finske republike, je včeraj na zadnji seji parlamenta izjavil, da je Finska edno pripravljena na mir, amak le na podlagi neodvisnosti in nakopravnosti. "Mi smo prisiljeni uničevati ljudi, ki so nepolžni glede te vojne in ki nimajo nobenega vzroka sovražiti naše ljudstvo, zato smatramo nad na nas nespameten in barbarski ter smo vedno pripravljeni na časten mir," je rekel predsednik.

HELSINKI, 2. febr.—Sovjetska armada je sinoči z vso silo napadla Mannerheimovo črto. Napad se vrši z velikim številom tankov, ki pehajo pred seboj sami z vojaštvom in podprt je z najmanj 130 bojnimi letali.

WASHINGTON, D. C., 1. febr. —Sovjetski poslanik Konštantin A. Umanski je danes protestiral pri državnem tajniku Hullu proti moralnemu embargu glede letal za Rusijo.

Helsinki, Finska, 1. febr. — Finske čete so sinoči obkrožile dve ruski vojaški diviziji v sektorju Kiteli severnovzhodno od Ladoškega jezera po okupaciji Pitkarante, strategičnega mesta na tej fronti. Vsi napadi na finske postojanke na tej fronti so bili odbiti in Rusi so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami. Pitkaranta je oddaljena od ruske meje okrog 20 milj.

Neuradni viri poročajo, da so finske čete na severni fronti napadle ruski bataljon na smučeh tretje sibirske divizije. Tristo vojakov je obležalo na bojišču, ostale pa so Finci razpršili. Ta divizija se je trenirala v Sibiriji v bojevanju na smučeh in je bila nedavno poslana na fronto. Rusi so izgubili devet tankov v naskoku na finske pozicije pri Ladoškem jezeru.

Obkroženi ruski diviziji sta bili odrezani od glavne armade. Dovoz živil in streliva je bil ustavljen in Rusom preti uničenje.

Finsko poročilo pravi, da so bili vsi ruski napadi na finske pozicije na karelijski zemeljski ožini odbiti. Napadi so bili uprizorjeni pri Tajpali. General Hugo Osterman, vrhovni poveljnik finske armade, je dejal, da ruske čete niso nikjer prodrle finske obrambne črte. Nahajajo se tam, kjer so bile ob izbruhu sovražnosti.

Rovanieni, Finska, 1. febr. — Petnajst civilistov je bilo ubitih in 60 ranjenih, ko so sovjetski letalci napadli to mesto z bombami. Med žrtvami je bilo sedem otrok in tri ženske. Pet otrok je bilo ubitih, ko je ruska bomba porušila poslopje, kjer so se nahajali. Sovjetski letalci so vrgli na mesto 150 bomb.

Ruski vojaki, katere so Finci ujeli po bitkah na vzhodni fronti, so povedali, da so morali uživati konjsko meso, ko je bil dovoz živeža armadi ustavljen. Dalje so rekli, da je padlo na tisoče Rusov na tej fronti.

Pariz, 1. febr. — Dr. Harri Holma, finski poslanik v Franciji, je včeraj apeliral za pomoč. Dejal je, da finske čete ne bodo mogle vedno uspešno odbijati napade sovražnika. Nekaj časa lahko delajo čudeže, toda gotovo je, da se bodo prej ali slej izčrpale v bitkah proti ogromni ruski sili.

Holma je priznal, da Finci dobivajo izdatno pomoč od zunanjih držav, zlasti od Francije, Velike Britanije in Amerike, zaeno pa je naglasil, da je večja pomoč potrebna v bojevanju proti ruskim armadam. Pasteurjev zavod je naznanil, da bo poslal več ambulanc na Finsko. Nekaj ambulanc je kupila pariška postojanka Ameriške legije.

"New Deal" odgovoren za brezposelnost

Green kritizira Rooseveltovo administracijo

Miami, Fla., 1. febr. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je izjavil, da sta Rooseveltova administracija in kongres odgovorna, da ima Amerika še vedno armado okrog devet milijonov brezposelnih. V deklaraciji, ki reflektira uradno mnenje članov eksekutivnega sveta ADF, ki tukaj zboruje, Green omenja naslednje točke:

Trošenje vladnega denarja za pobijanje bede ni permanentno zdravilo za brezposelnost. Edini način, ki obeta odpravo kronične brezposelnosti, je v tem, da vlada preneha z vmešavanjem v poslovanje privatnih industrij, da bodo lahko uposlile brezposelne. Izkušnje potrjujejo, da prilika za uposlitev delavcev izgine vselej, kadar se zmanjša priložnost za dobičkanosno obratovanje industrij.

Green in člani eksekutivnega sveta so naznanili, da bo ADF poslala svoje reprezentante na konvenciji demokratske in republikanske stranke, kjer bodo zahtevali uključitev konstruktivnega programa v platformo glede o d p r a v e brezposelnosti. "Brezposelnost je še vedno najbolj akuten problem ameriškega naroda," se glasi deklaracija eksekutivnega sveta. "Doslej še ni bil storjen noben korak glede ugotovitve dejstev z ozirom na brezposelnost, njenih vzrokov, obsega in rešitve. Vlada je potrošila milijarde dolarjev za pobijanje bede med brezposelnimi, ni pa storila ničesar, da jo odpravi. Ameriška delavska federacija zavrača idejo kronične in trajne brezposelnosti. Ako bi to idejo osvojila, bi s tem priznala polom demokracije. Uverjeni smo, da demokracija ima gotove dolžnosti do državljanov, katere mora izpolniti, je hoče še nadalje funkcionirati. Preskrbeti jim mora predvsem priliko do dela in zaslužka, ki jim bo zagotovil dostojen življenjski obstanek. Dokler ne bo brezposelnost odpravljena, je dolžnost vlade, da skrbi za reveže."

Člani eksekutivnega sveta so izjavili, da bo ADF še nadalje vodila kampanjo glede skrajšanja delovnega tedna na pet dni v vseh industrijah in šesturnika.

Borahova zapuščina znaša $200,000

Washington, D. C., 1. febr.— Senator William E. Borah, ki je nedavno umrl, je zapustil premoženje okrog $200,000. Vse to je dobila vdova. Večino imetja tvorijo federalni bondi.

Rumunija jači svojo oboroženo silo

Dva milijona vojakov pod orožjem

Bukarešta, Rumunija, 1. febr. — Rumunija je pozvala nadaljnje vojaške letnike pod zastavo in pričakuje se, da bo imela v nekaj tednih armado dva milijona mož. Večji del te armade bo zasedel verigo trdnjav, katere so bile zgrajene v zadnjih mesecih v obmejnih krajih. Vojaki bodo pod orožjem nedoločen čas, morda do zaključenja sedanje evropske vojne, če se Rumunija sama ne bo zapletla v vojno. Bojazen, da ji preti napad s strani sovjetske Rusije ali pa nacijske Nemčije, še vedno prevladuje.

Militaristični ukrepi so bili orisani kot najbolj dalekosežni od marca preteklega leta, ko je Rumunija poslala veliko vojaško silo na mejo ob Ogrski, ko je slednja zapretila z akcijo, če ne bo dobila nazaj Transilvanije, katero je Rumunija zasedla po razsulu avstro-ogrskega cesarstva.

Med onimi, ki so bili pozvani v armado, so veterani iz zadnje svetovne vojne, kakor tudi starejši letniki, ki so upali, da se bodo izognili vojaški službi.

Rumunska vlada zdaj navaja razloge, zakaj ne pošilja toliko petroleja v Nemčijo kot ga ta zahteva. Izgovor je, da so vsi vlaki zaposleni s prevažanjem vojaštva in bojnega materiala.

Zunanji diplomatje so se čudili, ko so bili informirani, da je Rumunija poslala samo 30,000 ton olja Nemčiji v zadnjih štirih tednih. Prej je bilo naznanjeno, da bo poslala 130,000 ton olja nacijem v januarju.

Starhemberg v francoski armadi

Boril se bo proti Nemcem

Pariz, 1. febr. — Iz dekreta, ki ga je objavila uradna vladna publikacija, je razvidno, da je knez Ernst Rudiger von Starhemberg, bivši avstrijski podkancelar in vodja "Heimwehra", dobil pozicijo poročnika v francoski armadi. Vlada je sprejela njegovo ponudbo, da se hoče boriti proti Nemcem kot častnik v francoski armadi.

Starhemberg je bil vodja avstrijskih fašistov predno je Hitlerjeva armada okupirala Avstrijo. V zadnjem septembru je apeliral na francosko vlado, naj mu dovoli organiziranje posebne avstrijske brigade, da se bo borila proti Nemcem. Hitlerjeva vlada mu je potem odvzela državljanske pravice in konfiscirala njegovo premoženje v Avstriji, ki predstavlja vrednost več milijonov dolarjev.

Brezposelni v kanadski armadi

Vancouver, Kanada, 1. febr.— Župan tega mesta J. Lyle Telford je apeliral na kanadsko vlado, naj da brezposelnim, ki jim preti aretacija na obtožbo potepuštva, prvo priliko za vstop v armado. Čez dvajset mladih fantov, ki so prišli sem, da se vpišejo v armado, je bilo aretiranih na obtožbo potepuštva, kar je Telford označil za sramoten čin. "Če ti niso sposobni za vojaško službo, moramo skrbeti zanje," je rekel župan.

Chamberlain o odnošajih z Ameriko

Premier odgovoril nemškemu diktatorju

London, 1. febr. — Premier Chamberlain je včeraj dejal, da bo trgovina z Ameriko, ki zdaj trpi zaradi vojne, ponovno oživela, ko pride mir, kajti Anglija je za izboljšanje trgovinskih odnošajev z njo. Chamberlain je govoril pred člani odbora narodne obrambe.

Premier je odgovoril tudi diktatorju Hitlerju, ki je v svojem govoru v Športni palači v Berlinu napovedal, da bo Velika Britanija strta v tej vojni. "Mi smo pripravljeni na letalske napade na naša mesta," je rekel Chamberlain. "Mi ne potapljamo nevtralnih parnikov in uničujemo življenja nevtralcev. To delajo Nemci, zato se proti njim obrača ves svet. Anglija ima zdaj armado 1,250,000 pod orožjem. Produkcija bojnih letal in bojnega materiala se je povečala. Pripravljeni smo na vse, kar pride. Hitlerjeve grožnje in poveličavanje nemške oborožene sile nas niso prestrašile."

V diskuziji trgovinskih odnošajev z Ameriko je Chamberlain poudarjal, da je bila Velika Britanija največja odjemalka ameriških poljedelskih pridelkov. vojna je reducirala uvoz teh pridelkov, ampak trgovina bo prišla spet v normalni tir, ko bo vojna zaključena. Angleško-francoska blokada Nemčije je učinkovita, kar je nadaljnja garancija, da je zmaga zaveznikov gotova stvar.

Razgovori med Japonci in Rusi

Sklenitev trgovinske pogodbe

Tokio, 1. febr. — Razgovori glede sklenitve trgovinske pogodbe med Japonsko in Rusijo dobro napredujejo, se glasi poročilo zunanjega urada. Na dan, ko je potekla veljavnost japonsko-ameriške trgovinske pogodbe, so se sestali predstavniki Japonske in Rusije v Moskvi. Konferenca je trajala pet ur. Po tem sestanku so bile odpravljene nekatere potežkoče, kar bo pospešilo sklenitev pogodbe.

Japonski krogi se trudijo, da pospešijo sklenitev trgovinske pogodbe s sovjetsko Rusijo. Na delo jih sili bojazen, da bo Amerika oklicala embargo na izvoz bojnega materiala na Japonsko. V kako velikem obsegu bo mogla Rusija zalagati Japonsko s potrebnim materialom, je predmet ugibanja.

Japonska išče tudi drugje vire surovega materiala, zlasti v Južni Ameriki. Japonska ekonomska misija je že odpotovala proti Argentini, kamor bo dospela 17. februarja. Tam se bo mudila več tednov. Njena naloga je sklenitev dogovora glede dobavljanja živil iz Argentine v vrednosti $10,000,000 letno. Ako bodo pogajanja uspela, bo misija obiskala tudi druge južnoameriške države.

Nesreče zahtevale 93,000 žrtev

Chicago, 1. febr. — Splošni varnostni svet je pravkar objavil poročilo o izgubi življenj v nesrečah v preteklem letu. Skupno število žrtev znaša 93,000. Največ ljudi je bilo ubitih v avtomobilskih nesrečah, 32,600, 18 več nego l. 1938. Nesreče v stanovanjih so zahtevale 32,000 žrtev, 500 več kot 1938. Ekonomska škoda in izguba lastnine v splošnem v zvezi z nesrečami je znašala poldrugo milijardo dolarjev.

NACIJSKI MASAKRI POLJSKIH PREBIVALCEV

Na tisoče voditeljev ustreljenih

KONFISKACIJA POLJSKE LASTNINE

Pariz, 1. febr. — Poljska vlada v izgnanstvu je podprla obdolžitve kardinala Hlonda, ki se nahaja v Vatikanu, o masnih masakrih prebivalcev po nacijih v poljskih krajih, katere je zasedla Hitlerjeva armada. Objavila je spomenico, v kateri pravi, da so naciji umorili 18,000 poljskih voditeljev, med temi veliko število duhovnikov. Naciji so šli na delo, da s silo uničijo poljski jezik in kulturo s prebivalci vred.

Spomenica pravi, da so Nemci po okupaciji poljskih krajev aretirali veliko število intelektualcev, zdravnikov, odvetnikov in trgovcev, jih postavili ob zid in ustrelili. Člani Lige šleskih upornikov, ki so se borili proti Nemcem od l. 1919 do l. 1921, so bili vsi poklani. Dokument obtožuje nemško okupacijsko armado grozovitih zločinov. Med temi so:

Splošni masakri moških, žensk in otrok pod različnimi pretvezami. Pošiljanje jetnikov v natrpana koncentracijska taborišča, kjer umirajo za lakoto. Izgon prebivalcev iz poljskih distriktov, kamor prihajajo Nemci. Več tisoč Poljakov je bilo poslanih v Nemčijo, kjer jih naciji drže v sužnosti.

Konfiskacija lastnine poljskih državljanov na debelo, uničevanje poljskega jezika, kulture in spomenikov. Persekucije katolikov in policijske odredbe, ki potiskajo Poljake v tlačanstvo nemških gospodarjev.

Spomenica dalje pravi, da sta nemška tajna policija in vojaška sila v distriktu Bydgoszczu (Bromberg) pobili več tisoč Poljakov. Manjši masakri so bili odrejeni v Poznanu, Pomeraniji in Šleziji.

Koncentracijska taborišča so bila ustanovljena v več distriktih. Samo v enem taborišču v Poznanju se nahaja 25,000 poljskih jetnikov. Na stotine jetnikov je že umrlo za lakoto.

Naciji so zasegli hotele, trgovine, restavracije, kavarne in gledališča v poljskih krajih. Mnogi imajo napise: "Poljakom je vstop prepovedan."

Madden brani Wagnerjev zakon

Število stavk se znižalo

Washington, D. C., 1. febr. — Warren Madden, načelnik federalnega delavskega odbora, je včeraj, ko je nastopil pred člani kongresnega odseka, ki preiskuje poslovanje tega odbora, zagovarjal Wagnerjev zakon, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja. Pobijal je kritiko nasprotnikov tega zakona in izjavil, da se je število stavk in sporov med delavci in delodajalci znižalo, odkar je zakon v veljavi. Svojo izjavo je podprl z dokazi.

Madden je odločno zavrnil obdolžitve, da je delavski odbor pristranski v svojih razsodbah v prilog unijam CIO in v škodo unijam AFL. Trdil je, da je odbor izdal več odlokov v prilog AFL nego v prilok CIO. Nobene opozicije proti delavskemu odboru in Wagnerjevemu zakonu bi ne bilo, če ne bi prišlo do razkola v vrstah organiziranega delavstva. Prav ta razkol je velika ovira administraciji, kateri je bilo poverjeno izvajanje Wagnerjevega zakona.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Al Dollar iz Port Arthurja, Tex., je 31. januarja obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Minnesotske novice

Duluth, Minn. — Joe Mavec z Elyja, član društva 268 SNPJ, se nahaja v tukajšnji bolnišnici St. Mary's, kjer čaka na operacijo. Nahaja se v sobi št. 204. Prijatelji mu žele hitrega okrevanja. Bolezni menda zelo razsajajo to zimo, kajti vse duluthske bolnišnice so natrpane z bolniki. — Pri svoji hčeri v Duluthu je umrla rojakinja Mary Petek, stara 89 let, ki zapušča sina in več hčera.

Nov grob v La Sallu

La Salle, Ill. — Dne 28. jan. je tu umrl Joseph Frkol, star 50 let in rojen v Mihovem pri Št. Jerneju na Dolenjskem. V Ameriki je bil 30 let in tu zapušča ženo, sina in hčer, v Clevelandu, O., pa sestro. Vzela ga je srčna hiba. Bil je dolgoletni član društva 98 SNPJ, katero ga bo zelo pogrešalo. Bil je tudi član samostojnega društva Edinosti.

Redka odlika rojaka

New York. — Ludvik Šuštarič, star 17 let in rojen v Predgradu pri Starem trgu ob Kolpi v Beli Krajini, je 27. januarja v kontestu dobil dve prvi nagradi. Izbran je bil za najzdravejšega in najlepšega mladeniča v mestu New Yorku in prejel je naslov "Mr. New York City." Vsekakor častno za Slovenca, da je med sedmimi milijoni Newyorčanov prišel prvi na to mesto. Odlikovani fant stanuje v Brooklynu. Čestitke!

Podržaj deportiran

New York. — Ivan Podržaj, bivši oficir v jugoslovanski armadi, je bil 1. febr. izpuščen iz ječe, v kateri je presedel pet let zaradi bigamije (dvoženstva), nakar je bil takoj poslan nazaj v Jugoslavijo.

Vesti iz Joliета

Joliet. — Te dni je do tal zgorela dvonadstropna hiša rojakinje Ane Rogelj v North Broadway ulici.

Rudarji pohvalili predsednika Roosevelta

Columbus, O., 1. febr.—Delegatje na konvenciji rudarske unije UMWA so poveličevali predsednika Roosevelta, zaeno pa so se izrekli proti tretjemu terminu. Konvenciji je bilo predloženih 47 resolucij v prilog Rooseveltovemu tretjemu terminu, toda prišle niso na glasovanje. Člani eksekutivnega odbora so bili pooblaščeni, da podajo svojo sodbo in prevzamejo akcijo, kakršno bodo zahtevale okolnosti. To pomeni, da bo imel John L. Lewis glavno besedo pri odločitvi, katerega predsedniškega kandidata bo podpirala rudarska unija v volilni kampanji.

Pomanjkanje premoga na Japonskem

Tokio, 1. febr. — Industrijska središča počivajo, ker so morale elektrarne, ki zalagajo tovarne z eletrično silo, ustaviti obrat zaradi pomanjkanja premoga. Med prizadetimi mesti so Tokio, Osaka, Kobe, Kyoto in več drugih. Industrije v teh krajih producirajo skoro polovico vsega japonskega blaga in izdelkov.

Mehiški komunisti nastopili proti imperializmu

Mexico City, 1. febr. — Mehiška komunistična stranka je začela agitirati za ustanovitev ljudske fronte, ki naj bi se borila proti ameriškemu imperializmu. Poleg te borbe naj bi šla tudi na delo za pretvoritev Mehike v "pravo socialistično državo."

FRANCIJA NASTOPILA PROTI ŠPEKULANTOM

Težke kazni za navijalce cen

DALADIER SKLICAL SEJO KABINETA

Pariz, 1. febr. — Dekret, ki določa težke kazni za trgovce, ki špekulirajo z živili, omejujejo prodajo in navijajo cene, je bil včeraj uveljavljen. Na podlagi provizij dekreta bodo trgovci obsojeni v zapor in plačilo denarne kazni. To velja za vse, ki kopičijo živila in druge potrebščine z namenom špekulacije. Avtoritete bodo zaprle vse take trgovine in poslale lastnike v ječo.

Problem dobavljanja živil za civilne prebivalce je postal kompliciran zaradi mraza in snežnih viharjev, ki so deloma paralizirali transportacijo. To je vzrok za pomanjkanje mleka v mestih. V nekaterih mestih ne morejo ljudje dobiti kave, olja in drugih potrebščin. Primanjkuje tudi mesa, masla in sladkorja.

Vlada še ni naznanila, kdaj bo začela izdajati nakaznice glede delitve življenskih potrebščin v odmerkih. Nakaznice so bile že tiskane in bodo po izjavi nekaterih krogov, ki imajo ozke stike z avtoritetami kmalu prišle v promet.

Premier Daladier se je včeraj posvetoval s predsednikom Lebrunom o problemu prehranjevanja civilnih prebivalcev. Po konferenci je sklical izredno sejo članov svojega kabineta.

Uradno vojno poročilo, objavljeno sinoči, pravi, "da so naše straže na zapadni fronti invadirale sovražno ozemlje v več krajih in uspešno izvedle svojo nalogo."

Prejšnji komunike se je glasil, da so francoske čete odbile dva napada na svoje postojanke na ozemlju ob reki Saar. Grupa 60 nemških vojakov je naskočila francosko postojanko v nekem drugem sektorju, a je bila pognana nazaj po kratki bitki.

Neugodni izgledi za pomoč Finski

Senatorji proti Rooseveltovemu predlogu

Washington, D. C., 1. febr. — Člani senatnega odseka za zunanje zadeve so napovedali, da bo Rooseveltov predlog glede finančne pomoči finski republiki poražen, po seji, katere se je udeležil Jesse H. Jones, načelnik federalne korporacije za rekonstrukcijo financ. Večina članov odseka se je izrekla proti temu, da bi katerakoli zavojevana država dobila posojilo v Ameriki.

Jones je priporočal posojilo Finski, toda naletel je na opozicijo pri članih senatnega odseka. On je predlagal, da kongres odobri načrt glede povečanja sklada federalne Export-Import banke na $200,000,000. Denar naj bi šel za financiranje izvoza ameriškega blaga in izdelkov v škandinavske države kakor tudi države latinske Amerike. V tem slučaju, ako bo kongres odobril načrt, bi Amerika lahko pomagala Finski.

Člani senatnega odseka so izjavili, da je velika opozicija proti programu dajanja posojil tujim državam. Vse kaže, da bo Rooseveltov predlog obtičal v odseku in da sploh ne bo prišel v razpravo v kongresu.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.50 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in neuvrščenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (February 29, 1940), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Dohodki v preteklem letu

Federalni trgovinski department je pred dnevi poročal, da skupni dohodki vseh posameznikov v Združenih državah v letu 1939 znašajo $69,683,000,000 ali $3,412,000,000 več kot v letu 1938.

Plače in mezde zavzemajo $43,783,000,000 ali nekaj manj kot dve tretjini vseh dohodkov, dividende pa znašajo $9,081,000,000. Ostali dohodki večinoma znašajo obresti in stanarino.

V poročilu trgovinskega departmenta je rečeno, da so dohodki dividend lani porastli 15 odstotkov nad onimi v letu 1938; prav za prav dividende zaznamujejo največji povišek. Plače in mezde so se v skupni vsoti dvignile samo pet odstotkov v istem času.

Skupna vsota plač in mezd je kajpada zelo impresivna na prvi pogled. Do malega 44 milijard dolarjev! Ampak razdeljena med okrog 40 milijonov oseb ne pomeni dosti za veliko večino posameznikov. Vedeti je treba, da so tu vštete tudi plače predsednikov in ostalih bogato plačanih uradnikov vseh korporacij in družb — in mnogo teh ljudi prejema četrt milijona dolarjev ali še več letno. Dalje so tu vštete plače filmskih in radijskih zvezdnikov in zvezdnic, ki tudi prejemajo stotisoč dolarjev ali več na leto.

Vsota dividend — devet milijard in 81 milijonov dollarjev — je v primeri s plačami in mezdami zelo "beraška," če pa pomislimo, da je bilo te vsote deležnih manj ko dva milijona oseb, lahko vidimo velikansko razliko med dohodki milijonov delavcev in sorazmerno zelo majhnim številom bogatinov, ki žive od dividend.

V gornjih številkah je ponovna jasna slika velike kontradikcije (protislovja) v ameriškem življenju. Skupni dohodki so se dvignili skoro na 70 milijard dolarjev, kljub temu pa Amerika ne more izgaziti iz depresije in uposliti vseh svojih zdravih in sposobnih ljudi. Okrog devet milijonov delavcev je še vedno brez dela.

Če ni to jasen dokaz, da je stari ekonomski sistem privatnega kapitalizma skrahiral, tako da nikakor ne zadostuje več, ne vemo, kakšen dokaz je še potreben.

Ako hoče ameriška politična demokracija živeti in napredovati, se mora nujno lotiti reševanja tega problema. Kakor za časa Lincolna pred 80 leti, tako tudi danes ne morejo Združene države živeti napol v svobodi in napol v sužnosti. Takrat je bila potrebna civilna vojna za rešitev velike krize — danes pa ni več potrebna s pogojem, da ameriška politična demokracija izvrši svojo dolžnost.

Demokratizacija gospodarstva je edini izhod iz kontradikcije in krize!

Masno klanje Poljakov

Vatikanski viri so zadnje dni objavili poročilo, kateremu je težko najti para v vsej zgodovini. Poročilo je sestavil poljski kardinal Hlond. Sleherni civiliziran človek se mora nehote vprašati, dali je kaj takšnega mogoče v dvajsetem stoletju — toda, če pomislimo, kaj je bilo vse mogoče v zadnjih 25 letih, je danes mogoče tudi to.

Zgodovina, najobjektivnejša in najkonservativnejša, beleži nešteto najpodlejših barbarstev, ki so bila izvršena nad posamezniki, skupinami in celimi organizacijami v imenu tega ali onega praznoverja ali iz osebnih in gmotnih motivov, malo je pa najti primerov v preteklosti človeške družbe, da bi tirani vlekli na morišče ves narod samo zato, ker je drug narod — kakor danes dela diktator Hitler s Poljaki.

Obtožba kardinala Hlonda se v glavnem opira na verske razloge. On obtožuje nacije, ki streljajo tisočere Poljake in vlačijo druge tisoče v najmizernejša središča, da jih tamkaj izstradajo na smrt, zato, ker so žrtve katoliki; naciji masakrirajo tudi poljske katoliške duhovnike. Za nas je postransko, koga najprvo vidijo voditelji cerkve v teh žrtvah, katolike ali Poljake — mi vidimo v teh žrtvah najprvo ljudi, ki imajo pravico do življenja. Masno klanje Poljakov, bodisi kot Poljakov ali katolikov ali iz kakršnega koli drugega razloga — po našem mnenju jih Hitler uničuje pred vsem kot Poljake — je absolutno neupravičeno, če je v človeški družbi samo še trohica kakšne humanitarnosti.

Vpričo tega kolosalnega hudodelstva je ni-

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Glas s farme

Harvieli, Mo. — Ne morem si kaj, da bi se ne pritožil zoper zimo, ki nas muči tukaj v Missouriju. Živo srebro se suče okrog ničle. Že dolgo let nismo imeli tako mrzlo. Snega imamo samo toliko, da ga vidimo, a burja pa je tako ostra kakor brivčev nož. Zdaj nas tolažijo, da bomo imeli dobro letino, ker bo zemlja dobro premrznila. Da bi bilo le res tako.

Pa tudi nesreče so tukaj, na državni cesti se vedno kaj pripeti. Tako so okrog božiča neprevidni vozači ubili dva, pet pa pohabili, da ne bodo več sposobni za delo. Nekateri vozniki so tako nabiti, da vozijo kar sredi ceste kakor bi v zrak pisma peljali. Pa tudi sam bi jo bil kmalu skupil zadnjo jesen, ko sem šel v mesto s svojimi kljuseti, pa me po strani udari v voz. Posledica tega je bila, da sem imel enega mulaka kar dva meseca na bolniški listi.

No, pa ni treba misliti, da smo tukaj kar tako. Tudi napredujemo nekoliko. Tako je 13. januarja zasvetila elektrika od Blofa do Arkansasa. Dolgo so o tem govorili, a zdaj so tudi naredili. Ceno so naredili $2.25 na mesec, čez eno leto pa bo na električni miter. Pa tudi neki kontraktor iz Texasa je tukaj, ki preiskuje, ako je reka Missouri kaj zabeljena, ako je na nji kaj maščobe, to je, da iščejo olje. Sedaj so prenehali, ker je premrzlo, pa tudi imajo težave v tem, da so 600-700 čevljev globoko naleteli na kamen in se ne ve, ako ga bodo prebili. — Pozdrav vsem čitateljem Prosvete.

Jacob Lipovšek.

Odprto pismo vednim in nevednim

West Allis, Wis. — Ni moj namen, da bi v teh pasjih dnevih komu kratil srečo in veselje, posebno zdaj v predpustnem času, ko si ženini in neveste gladijo pot v lepšo in srečnejšo bodočnost.

Ampak moj namen je, da vedne in nevedne seznanim z mojo usodo, v katero sem bil potisnjen v svoji mladosti in bil jetnik dolgih 26 let neke katoliške organizacije.

Zgodilo se je takole. Leta 1913 sem dopolnil 18-letnico svoje mladosti. Pomanjkanje kruha in strah pred avstrijsko vojaško suknjo sta me privedla v Ameriko.

Naselil sem se na severozapadni strani mesta Milwaukeeja, tam kjer sedaj posluje društvo 747 SNPJ. Ta naselbina je oddaljena od glavne slovenske naselbine v Milwaukeeju nekako štiri milje, ravno toliko tudi od West Allisa, kjer se nahaja farna cerkev Marije Pomoč kristjanov. V to cerkev so v prejšnjih dobrih časih ondotni naši naseljenci hodili ob nedeljah in praznikih prositi boga za srečo in zdravje. Med njimi sem bil tudi jaz in nekateri so že bili uslišani, namreč oni, ki jih že krije zemlja. Toda mi, ki smo hinavci, zahrbtneži in sleparji, pa še živimo — oho, hočem reči in zapisati, da še živijo!

V onih zlatih časih, za katere zdaj pretakamo britke solze, sem pred cerkvenim pragom padel v naročje krščanskih možakov. Njih smodke so oznanjevale, da so nekaj več nego jaz, bili so cerkveni in društveni dostojanstveniki, člani katoliškega društva. Pred cerkvenim pragom so me spoznali, da sem novinec, mlad, čil in zdrav, in da me potrebujejo pri društvu sv. Jožefa. Obljubili so mi vsestransko pomoč, če postanem njih brat in član njih društva.

Priznam, da nisem poznal ameriškega življenja, še manj pa razliko med slovenskimi podpornimi društvi; vedel sem le toliko, da v tujem svetu človek potrebuje dobro društvo, ki mu stoji ob strani nesreče, bolezni in smrti.

Da se na lep način poslovim od društvenih dostojanstvenikov, sem vprašal svojega brata, kaj naj storim, da bo ovca cela in volk sit, toda brat, ki je že prišel v mreži kat. organizacije, mi je svetoval, naj rečem tako besedo kakor rečeta ženin in nevesta pred oltarjem predno postaneta mož in žena.

Nič nisem pomislil kaj lahko pride čez 10, 20 in 30 let, izrekel sem nesrečno besedo DA in postal sem društveni ljubljenec in član kat. društva. Zavarovan sem bil za odškodnino, smrtnino in bolniško podporo in redno plačeval asesment in druge mesečne doklade, ki niso bile majhne, zlasti ne v času depresije.

Z veseljem sem se udeleževal društvenih prireditev in po svoji najboljši moči deloval v korist društva in jednote. Vse to sem delal z veseljem in brez sramu, ker sem mislil, da vršim delo v korist društva in bratstva, toda danes priznavam, da sem se britko varal in na tem mestu priznavam, da zdaj me je sram in obžalujem, ker sem bil član te organizacije.

Leta 1921 sem se po katoliških ceremonijah poročil s slovenskim dekletom. Vso ceremonijo sem pošteno in drago plačal, toda sreča mi ni bila mila, če ravno sem bil blagoslovljen od nog do glave. Po preteku nekaj let sem bil primoran, da sem se po zakonu države Wisconsin ločil od svoje žene. Po mnenju nevednih ljudi sem storil strašanski greh, ker sem pogoltnil ono nesrečno besedo da, ampak oni moj prejšnji brat, ki je prilival sveto olje v peklenski ogenj, je pa dobil odpustek za svoje nečedno početje.

Tako sem osramočen dočakal in preživljal krizo, ki še ni končana. Bil sem brez stalnega dela in zaslužka, toda moji društveni bratje so me pozabili in pustili na cedilu življenja, niso me pa pozabili oni dobri ljudje, ki so osovraženi in zasmehovani od bedne nevedne delavske mase samo zato, ki nočejo plesati tako kakor igrajo orglje slovenskih hinavcev.

Lansko poletje, ko je trava zelenela in so cvetljice cvetele, me je ptičje petje izvabilo na vrt SNPJ. Bil je poln vsakovrstnega življenja, oživel sem tudi jaz in boječe sem utrgal cvetko in rekel, ti si moja, ti boš šla z menoj.

Moji nasprotniki so zaškripali z zobmi in rekli, da sem tat, pri kat. društvu so pa rekli, da je greh in da me bodo za kazen vrgli iz društva, če bom uveljavil svoj sklep.

Toda pridna, pametna Micka in lep dom sta mi bila bolj všeč, nego grožnje mojih nasprotnikov. Nekega lepega dne sva se z Micko zglasila v uradu mirovnega sodnika, da je naju proglasil za zakonski par. To sva storila v najno lastno korist, pa če je kdo zadovoljen ali ne. Nama je več za poštenost in najin dom, nego pa za ono točko v pravilih kat. organizacije, ki določa, da se mora take člane in članice izključiti iz jednote, ki so poročeni na oni strani ograje brez katoliške ceremonije.

To točko kat. organizacije sem že večkrat prestavljal na desno in levo stran, pa nikamor ne gliha. Končno sem prišel do zaključka, da star pečlar lahko živi z mlado pečlarico, duhovnik s kuharico, samo preprost delavec ne bi smel živeti s svojo družico zato, če se civilno poročita. Pamet, pamet, dragi ljudje, tukaj je meja in tehtnica med vednim in nevednim.

Kar se tiče kat. organizacije nimam nič proti, sugestiram pa to, da obdržite to točko v pravilih in sprejmite še več sličnih, da bom preje prišel na vaš pogreb.

V prošlih časih, zlasti v času depresije je povsod prišlo do velikih sprememb, tako je prišlo tudi pri mojem prejšnjem društvu. Ker je bilo nas že lepo število pri društvu, ki nismo upoštevali jednotine diktature, kdaj, kje in kako se lahko poročimo. V času depresije pameten človek gleda le na to, da je običajni hokus-pokus kratek in po nizki ceni.

Radi tega smo na neki seji dobili ultimatum, da se moramo vsi mi, ki smo civilno poročeni, še enkrat poročiti in sicer po krščansko in na prihodnjo sejo prinesti potrdilo; kdor tega ne bo storil do prihodnje seje, bo postavljen na klerikalsko smetišče. Eni so se ustrašili in se uklonili, toda jaz sem jim pa zapel žalostinko mizerere.

Od trudapolnega dela se človek domov vrne truden, zaspan, žejen in lačen. Tako sem se počutil tudi jaz onega dne, ko me je obiskala deputacija kat. društva in mi voščila dober večer. Ker sem bil v zadregi in ker sta bila dva, namreč predsednik in tajnik, sem oba odzdravil in rekel "dober, dober". Priliznjeno in hinavsko sta mi zaupala, da jih pošilja društvo in da bi rada dobila mojo zavarovalno polico (policy). V zadregi sem se pošalil in rekel, čemu, vraga, vama bo moja policy, saj še vendar nisem mrtev. Pa sta mi zvito in hinavsko odgovorila, da za njiju in mene nima policy nobene veljave, samo društvo jo želi hraniti v svojem arhivu kot spomin na dobrega člana.

Postal sem pozoren in nezaupen in jima svetoval, naj drugikrat prideta, da jo najdem, imam pač vse tako razmetano in skrito, da nocoj ne morem ustreči tej želji.

Ko sta odšla, sem začel misliti, kaj naj neki to pomeni, da se društvo tako zanima zame in mojo policy, med tem ko me je zavrglo in postavilo ob zid kakor razbojnika.

Še tisti večer sem prišel v dotiko s prijateljem in mu sporočil skrivnostni slučaj. Prijatelj me resnicoljubno in sočutno pogleda v oči in reče: Ti jih še nepoznaš, drži, kar imaš in prečitaj jednotina pravila; če jih nerazumeš, pridi ob priliki do mene, pa bova prišla do spoznanja resnice.

Zgodilo se je, da sem toliko časa čital in listal, da sem našel, kar sem iskal in ugotovil, da je moja policy za mene vredna nad $100. Šele sedaj sem spoznal, da sta me mislila nasmukati za stotak.

In glej ga šmenta, čez par dni zopet prideta in v imenu očeta, sina in duha ponovita iste litanije. Toda to pot sem se tudi jaz ojunačil in se jima lagal. Rekel sem, da je še nisem našel in naj še prideta. Odšla sta, za njima sem odšel tudi jaz k bližnjemu odvetniku in ga vprašal, kaj mi je storiti. Dobil sem navodilo in se vesel in srečen vrnil na svoj dom.

Čez nekaj dni se res zopet vrneta z istim namenom, toda to pot sem od njiju zahteval toliko vsoto, do katere sem bil po pravilih upravičen. Ker nista hotela nič slišati in vedeti o kaki vsoti, sem zadevo izročil odvetniku in dobil vsoto čez sto dolarjev.

Prav nič nimam proti veri, ne proti jednoti, še manj pa proti društvu ali posameznim članom, ampak spomin mi greni življenje, kadar se spomnim na tista dva odbornika kat. društva.

Moj slučaj je dosti jasen dokaz, kam človek zabrede v mladosti, ki posluša lisjake v človeški podobi. Zatorej apeliram na vse one, ki želite pristopiti h kakemu društvu, da pristopite pod okrilje SNPJ. Prepričani bodite, da boste zadovoljni, ker bo vas organizacija vodila po pravi poti do blagostanja in do spoznanja resnice.

Posebno apeliram na starše, da svojo mladino zavarujete v mladinskem oddelku SNPJ, da bo razumela delavski položaj in ga znala obračati v svojo lastno korist ter se znala čuvati sleparjev, ki jih je dosti vse povsod.

Ob tej priliki pozdravljam čitatelje tega lista, svojim prejšnjim bratom in sestram pa sporočam veselo novico, da sem odšel daleč naprej od vas, vi bedni in nevedni siromaki ste ostali pa v močvirju in puščavi.

Joe Zagar, 747.

V obrambo Stalina

Cicero, Ill.—Sodnik, stražnik in urednik, ti trije menijo, da imajo vedno prav, dasi se tudi dostikrat zmotijo. In radi tega tudi glede urednika Prosvete ne verujem, da je v celoti v pravem, kar piše o ruskem napadu Finske in o Stalinu. Glede tega dam popolnoma prav D. J. Lotrichu, ki pravi, da je pristranski. Urednik Prosvete teden za tednom udriha po Rusiji in Stalinu radi napada na Finsko in združenja s Hitlerjem.

To je tudi vzrok, da se je Math Vogrich iz La Salla oglasil s svojim dopisom dne 23. januarja. To sem pričakoval že prej in se čudil, da so čitatelji Prosvete tako potrpežljivi in vse to nabijanje po slovanski Rusiji tako mirno prenašajo. Uredniku Prosvete se ni treba prav nič zgražati, češ da je poudarjanje glede slovanske Rusije demagoštvo. Kaj pa je bilo leta 1917, ko je socialistična stranka na sentlouiški konvenciji obsodila Združene države radi vstopa v vojno —kaj so takrat naredili Slovenci, organizirani v soc. stranki? Ker se niso strinjali s stališčem stranke, so izstopili iz nje. Zakaj? Zato, ker so čutili skupno s svojimi rojaki v stari domovini. Torej so iz stranke izstopili iz narodnjaškega stališča, ker so menili, da bodo na ta način lažje pomagali svoji stari domovini. Ali je bilo to demagogično? In ako se kdo sklicuje na slovansko Rusijo, ali je to demagogično? Jaz simpatiziram z njo zato, ker je slovanska.

In urednik dobro ve, da so teh razmer krive tako zvane demokratične države, predvsem Anglija, Francija in tudi Združene države. Te tri države so se borile proti nemški demokratični republiki in imenitno uspele, da so privedle na površje diktatorja Hitlerja. Vsa tista pisarija, da gre za demokracijo, je bluff, kot je bil bluff tudi leta 1917, da so šle Združene države v vojno za — demokracijo. Med delavstvom res gre za demokracijo, ampak tistim, ki vodijo vso stvar, gre pa v prvi vrsti za trgovino in za ohranite starega kapitalističnega sistema. Koliko jim je pri srcu demokracija, je dokaz španska republika, katero je Anglija fašistom pomagala zadušiti.

In Anglija da se bori za demokracijo? Tega tudi urednik Prosvete ne verjame. Anglija in Francija se borita za svoj imperij. Obe sta se hoteli združiti z Rusijo le radi svojih interesov. Ko bi ti dve državi privolili v to, kar je Rusija zahtevala, bi bila situacija drugačna. Radi tega se mi vidi neumestno, da urednik tako napada Stalina, to je Rusijo. Mogoče bo kdo rekel, da je ta, ako kdo napada kakega glavnega odbornika SNPJ, tedaj članstvo zakriči, da napada jednoto in dotičnika v tem smislu pobija. Torej, ako urednik napada Stalina, napada vso sovjetsko Rusijo. Jaz sem popolnoma prepričan, da Stalin ni sam, marveč je z njim—ali pa mogoče še pred njim?—ves državni aparat.

Kakor mnogo drugih, tako sem bil tudi jaz presenečen, ko se je Rusija združila z Nemčijo, da je prevzela polovico Poljske in napadla Finsko. Kar se Poljske tiče, so sami Poljaki zakrivili poraz. Ko je bil čas, naj bi se bili združili s Čehoslovaško in Rusijo, pa bi vsega tega ne bilo. Toda zgodilo se je, da je Poljska celo pomagala Nemčiji pri razkosanju Čehoslovakije. In Finska bi tudi bolj prav naredila, če bi se bila pobotala z Rusijo.

Urednik odgovarja Lotrichu, da so Rusi napadli nepripravljeno Finsko. Čudno, kako morejo tako nepripravljeni Finci odbijati ruske napade. In tista Mannerheimova črta je gotovo tako močna kakor je Maginotova črta v Franciji, kjer se je nemške čete boje napasti. To je dokaz, da so bili Finci s pomočjo zapadnih kapitalistov dobro pripravljeni, in sicer ne, da ohranijo demokracijo, marveč stari kapitalistični sistem. In kakor lahko vidite, kapitalisti po vsem svetu simpatizirajo in podpirajo Finsko s svojega stališča, delavci pa seveda s svojega. Herbert Hoover ni iz svojega nagiba podpiral sovjetske Rusije, marveč je bil nastavljen od Združenih držav. Sedaj pa je začel akcijo na svojo pest. Da, kapitalisti lahko dajo Finski milijone in milijarde, ako hočejo, ampak demokratični Španski niso hoteli pomagati, ker bi to pač bilo proti njihovim interesom. Oni so hoteli, da demokracija tam pogine.

Čital sem Kristanov članek v reviji Cankarjev Glasnik. Iz tega spisa se lahko marsikaj naučimo in tudi br. urednik Prosvete ni izvzet. In še to: socialisti nismo bili še nikoli enakega mnenja, kar se taktike tiče, radi tega se je soc. stranka pred nekaj leti tudi razbila na dvoje. Mehki socialisti so se odstranili, demokrati smo pa ostali zvesti stranki. Zatorej, br. urednik, ni tre-

(Dalje na 3. strani.)

Nekaj o tonaži

Vsak dan naletimo na vesti, kakor "Včeraj je parnik ta in ta s toliko in toliko registrskimi tonami zadel ob mino in se potopil", ali: "Nemški podmornici je uspelo, da je torpedirala angleško vojno ladjo s . . . tonami."

Poročila govore sedaj o tonah, drugič o registrskih tonah. Ali je tu kakšna razlika? Čemu merijo velikost ladij sploh v tonah, namesto po njihovi dolžini, ki bi bila laiku bolj umljiva?

Tona je sama na sebi metrska tona s 1000 kg. Uporabljajo jo za preračunavanje vojnih ladij in pomeni količino vode, ki jo ladja odriva. Če beremo tedaj, da ima neka vojna ladja 25,000 ton, pomeni to, da odriva 25,000 ton vode, in to predstavlja spet težo ladje, ki znaša 25,000 ton ali 25 milijonov kilogramov. Po znanem naravnem zakonu odriva plavajoče telo namreč toliko vode, kolikor samo tehta.

Po navedbi tonaže (ki znaša pri vojnih ladjah do 45,000 ton), si torej lahko predstavljamo, da-li gre za majhno, srednjo ali veliko vojno ladjo. Dolžina sama ne odločuje. So nad 200 dolge ladje z majhnim odrivanjem vode (ali deplacementom, kakor se to tudi imenuje s strokovnim izrazom), po drugi strani so razmeroma kratke ladje z velikim odrivanjem. "Skupna tonaža" je število ton vseh ladij kakšne dežele ali določene skupine ladij. Če beremo, da znaša skupna tonaža vojnih ladij neke dežele 500,000 ton in da je sovražnik od tega potopil n. pr. dve vojni ladji po 25,000 ton, te daj vemo, da je ta dežela izgubila deset odstotkov svoje celotne tonaže vojnih ladij.

Pripomniti je še treba, da se angleške ladje ne merijo po metrskih tonah po 1000 kg, temveč po angleških tonah, ki ustrezajo 1.02 metrske tone. So torej malo večje.

Bojne ladje to je največje vojne ladje, imajo po 25,000 do 45,000 ton, samo starejši tipi utegnejo biti manjši. Bržkone pa ni nobene bojne ladje, ki bi imela manj nego 10,000 ton. Približno ista je z bojnimi križarkami z močnimi oklopi, močnim topništvom in veliko brzino. Navadne križarke imajo po 3000 do 10,000 ton, brodovne vodilne ladje 1000 do 3000 ton, torpedovke 80 do 500 ton, podmornice pa 200 do 3000 ton.

Dočim merijo vojne ladje izključno po velikosti njihovega odrivanja, ki za trgovske ladje ne bo imelo nobenega pomena, kajti na trgovskih ladjah odloča samo velikost tovornega prostora. Zato merijo te ladje po prostorninskih tonah ali registrskih tonah, kakor se imenujejo. Registrska tona je mednarodna mera, ki obsega 100 kubičnih pedi ali 2.83 kubičnega metra.

Razlikujemo brutto prostornino, ki navaja celotno prostornino kakšne ladje, in netto prostornino. Zadnje je prostornina, ki prihaja v poštev za natovorjeno blago ali potnike, torej koristni prostor. Prostor za stroje, kotle, premog, olje, ladijsko moštvo in vso potrebno ladijsko opremo pri tem ne prihaja v poštev. Pri tovornih parnikih znaša netto prostornina približno dve tretjini brutto tonaže, pri velikih potniških parnikih pa pogostoma manj nego polovico. Če ima neka trgovska ladja n. pr. 6000 brutto registrskih ton in pri tem 4000 netto registrskih ton, tedaj to ne pomeni, da more natovoriti 6000 ali celo samo 4000 ton blaga, temveč približno dvakrat ali dva in polkrat toliko, kajti pri registrskih tonah smo razvideli iz prejšnjega, ne gre za utežno mero, temveč samo za prostornino.

Naloga dihanja

Dihanje je življenjsko važno dogajajanje, ki je naši zavesti pač dostopno, a ki ga moremo z voljo samo začasno prekiniti. Naloga dihanja je izmenjava plinov, oddaja ogljikove kisline in sprejemanje kisika. V določenem času se mora v našem organizmu izmenjati določena količina plinov.

Te funkcije ureja zamotan sistem, ki ne zahteva samo nedotaknjene zveze dihalne naprave z osrednjim živčevjem, temveč tudi zvezo s sensibilnimi živci in neko določeno izmenjavo ogljikove kisline, od katere je odvisno redno dihanje. Da bi raziskali sedež in učinkovanje dihalnega središča, so fiziologi v zadnjih letih razen motornih dogajanj pri dihanju proučevali tudi učinke živčnega delovanja. Tako so mogli vključiti tudi sensibilne živce in njihov učinek v študij splošnega problema. S poskusi so ugotovili sedež dihalnega centra v podaljšanem mozgu, delovanje živcev, ki izhajajo iz njega, pa določajo v novejšem času z oscilografom na katodne žarke.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 2. februarja 1920)

Domače vesti. V Jolietu je umrl 49-letni Jos. Rubeša, Primorec in član SNPJ.

Delavske vesti. Jeklarski podjetniki se zdaj tepejo za delavce.

Iz inozemstva. Trume ubežnih caristov iz Rusije prihajajo v Jugoslavijo.

Sovjetska Rusija. Sovjetska vlada poroča, da so Kolčaka ubili njegovi lastni vojaki v ujetniškem taboru v Sibiriji.

(Dalje iz prve kolone.)

čevo naštevanje slabosti in izdajstev, ki so jih zakrivili poljski režimi. Vsi zločinci na svetu ne operejo strahovitih Hitlerjevih zločinov! — Vsi oni, ki danes (šele danes!) poudarjajo slovanstvo Rusije, naj se malo zamislijo v slovansko Poljsko . . .

Novice iz starega kraja

Iz Slovenije

Krvav spopad v sveti noči

Šmartno, 27. decembra.—Lešnja sadna letina s preobilnim pridelkom žganja je prinesla v našo dolino žalost celo na sveti večer. Prišlo je do fantovskega obračunavanja med polnočnico in eden izmed udeležencev je bil nezavesten in težko ranjen prepeljan v ljubljansko bolnišnico, drugi udeleženec spopada pa je v sodnih zaporih. Začelo se je pri zelenki žganega, ko so okoliški fantje čakali na odhod k polnočnici. Med fanti je bil Tone Skubic iz Debeč pri Višnji gori. Nabral se je hude pijače in odšel okrog polnoči v Šmartno. Tam se je srečal z bratoma Ruparjema. Z Lojzetom in Viktorjem je imel še stare račune, ko so se svoj čas sprickali najprej zaradi deklet, potem zaradi neke malenkostne tatvine.

Fantje so menili, da je za poravnavo starih računov najbolj primerna sveta noč. Ko so se srečali na cesti, je zavpil eden izmed njih: "Zdaj se pa le zmenimo zaradi onih zadev!" . . . Že so si bili v laseh. Najprej so padale klofute. Eni pravijo, da je Ruparjev skočil v Skubica in ga napadel s pestjo. Skubica je napad razjezil, zato je potegnil nož in navalil na oba Ruparjeva. Mahal je z nožem po obeh. Lojze Rupar jih je skupil najbolj. Krvav je padel po tleh in obležal v nezavesti, Viktor pa je stekel do soseda in začel klizati na pomoč. Ko so ranjenca prinesli v sosedno hišo, so pri luči opazili, da je grozovito razmesarjen. Porezan je bil po glavi, rokah, plečih in ramenih. Brž so ga naložili na voz in ga sredi noči pripeljali k litijskemu zdravniku dr. Poldetu Ukmarju. Ta je ugotovil nevarno stanje. Eden izmed vbodov je dosegel tudi ledvice. Zdravnik je prevezal ranjenca, nato pa odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnišnico. Pred prevozom v Ljubljano ga je hotel zaslišati še komandir litijske orožniške postaje Baumkirchner, ki mu pa ponesrečenec ni mogel dati nobenih pojasnil, ker je ležal v nezavesti.

Za drugim udeležencem spopada je takoj odšla orožniška patrulja. Toneta Skubica so nato aretirali in prepeljali v zapore okrajnega sodišča v Litiji. Tudi Tone ima več ran. Prerezano ima roko in razbito koleno. Tone trdi, da so ga nasprotniki vrgli na tla in močno pretepali. Tudi Viktor Rupar, brat težko poškodovanega Lojzeta Ruparja, je zadobil v spopadu več ran in je moral k zdravniku. Ostal pa je v domači oskrbi. Spopad na sam sveti večer je močno ogorčil prebivalce.

Na Dolenjskem primanjkuje krme

Skocijan, na Šentjanževo. — Na kvatrni četrtek 21. dec. je bil pri nas zadnji in tudi največji sejem. Ker je tik pred prazniki, je vedno dobro obiskan. Ljudje pridejo z vseh strani in privedejo mnogo živine, svinje le iz bližnje okolice. Tudi letos je bilo prignane izredno dosti živine. Kupčije pa niso bile najboljše, vsak pač rajši prodaja kakor kupuje. Vzrok je silno pomanjkanje krme. Kajti po naših dolinah je voda letos vse zablatila, po hribih pač zaradi dolgotrajne suše sena ni bilo skoraj nič. Otave niso skoro nikjer kosili. Že več ko dva meseca tudi razni prekupci po Dolenjskem nakupujejo in vozijo seno na trg v Zagreb. To seveda ima zelo kvarne posledice za našo vas. Posledice se bodo pa še vse bolj pokazale, ko bo živina prodana in ne bo dovolj gnoja za gnojenje njiv, vinogradov in travnikov. A kako bi naši mali posestniki kupili umetno gnojilo, ko jim primanjkuje gotovine še za potrebnejše stvari. Tako bodo tudi naša polja dajala manj pridelka kakor običajno. Zmanjkala bo pri našem malem človeku delovna živina: voliči v starosti od dveh do treh let, in bo obdelovanje zemlje še bolj otežkočeno. Najboljše je za našega malega posestnika, če zamenja voliče in mu ostane nekaj stotakov.

Največ zanimanja je po trgovinah za petrolej, ki si ga skuša vsakdo nabaviti kolikor največ more. Gruča ljudi, vsak s svojim cekarjem, napolnjenim s steklenicami, je šla v vsako trgovino, posamezniki po večkrat. Ljudje ne kupujejo toliko iz potrebe, kakor iz bojazni, da ga kmalu ne bo več dobiti. Ljudje si ustvarjajo železno zalogo, ker je res hudo biti brez luči v dolgih zimskih nočeh. V gneči je neki ženi iz Zagrada zmanjkalo iz žepa 550 dinarjev.

Želja naših ljudi je, da bi se razmere na vasi znosno uredile. Vabimo ljubitelje dobre kapljice, da pridejo na Dolenjsko kupit vina. Tega je pri nas še v izobilju, ker so naše gorice letos izredno dobro obrodile in je pridelek prvovrsten. Kdor hoče imeti res pristno in dobro domačo kapljico, naj se oglasi v škocijanskih hribih in ne bo mu žal. Spoznal bo gostoljubnost naših trdnih kmečkih korenin in dolenjske kraje, ki imajo pod belo odejo še prav poseben čar.

Žalosten dogodek na sveti večer

Pozno popoldne pred svetim večerom je šel 25-letni Jokan Franc, delavec iz Loga pri Pilštanju, na dom soseda Pihlerja, da pričaka pri njem čas, ko bodo skupaj šli k polnočnicam na Pilštanj. Poleg Jokana Franca je bil tudi brat Anton.

Pri sosedu je bil tedaj že Perc Ernest, delavec iz Loga pri Pilštanju, s katerim se Jokan Anton ni posebno dobro razumel. Navzlic temu so se pa nekaj časa vsi skupaj mirno pogovarjali. Ko pa je šel Anton Jokan iz sobe, je stopil za njim Perc Ernest. Jokan Franc je videl to in je tudi sam šel ven. Ko je prišel pred hišo, je pred njo že razgrajal Perc in zmerjal oba s smrkovci. Brata Jokana sta ga začela miriti, češ, da sta oženjena in da se jima ne ljubi pretepati. Perc da naj si poišče sebi primerno družbo. Pristopil je še Terstenjak Anton Posestnik v Logu, kateremu se je naposled posrečilo pomiriti Perca. Nato so se vsi skupaj vrnili v Pihlerjevo hišo. Tam so spet sedli. Ker pa je Jokan Anton nekako čutil, da se Perc le še ni pomiril in da se utegne prepir ponoviti, je skrivaj namignil bratu Francu, da se odstranita. Oba sta nato želela vsem vesele praznike in šla na dom Jokana Antona.

Komaj sta bila doma, je že prišel Perc Ernest do hiše ter pričel ponovno izzivati in pred hišo razgrajati. Da ga pomiri, je šla žena Jokana Antona iz hiše ter ga prosila, naj gre domov in ne dela nemira na tak praznik. Perc pa Jokanove žene ni ubogal in je zagrozil z nožem. Naposled sta ga šla mirit še Jokan Ivan in Jokan Franc. Pri tem je pa Perc, ki je medtem poiskal motiko, začel suvati Jokana Franca z motiko in ga udaril s pestjo po glavi. Razbil je tudi okno na hiši, hoteč vdreti vanjo. Pri tem prerivanju je Jokan Franc v skrajni razburjenosti in zmedi potegnil nož, sumil Perca Ernesta v vrat ter zbežal, boječ se Perca, ki je tudi imel v rokah odprt nož. Perc je navzlic hudi poškodbi še tekel kakih 100 korakov za Jokanom, nato pa obležal.

Za Perca se Jokanovi niso nadalje brigali, ker so mislili, da se je potajil in čakal, da pride kdo od Jokanovih do njega. Ko pa so Jokanovi le videli, da se Perc ne gane, sta šla Jokan Franc in njegov brat Ivan k orožnikom v Kozje, katerim sta ves dogodek prijavila.

Komisija okrajnega sodišča v Kozjem je ugotovila, da je Perc Ernest dobil široko rano na vratu in da je zaradi izkrvavitve v nekaj minutah umrl.

Jokan Franc zatrjuje, da je dejanje storil v skrajni razburjenosti in v silobranu, ko je bil opazil, da hoče Perc na vsak način priti do brata Antona v sobo, ter je v ta namen že razbil okno na hiši in grozil z odprtim nožem. Perc Ernest je štel šele 25 let.

Usoda Johana Franca je tembolj tragična, ker bodo ostali za časa sodne preiskave njegova žena in dva nedoletna otroka brez hranitelja.

Španske organizacije pod vladno kontrolo

Madrid, 1. febr.—Vlada diktatorja Franca je včeraj podvrgla vse delavske unije in organizacije delodajalcev svoji kontroli. Vse so bile inkorporirane v narodni sindikalistični organizaciji falangistov, fašistični grupi. Poklicne zveze in zadružne organizacije, ki so obstojale pred oktobrom 1938, so izvzete.

Nemški poslanik na Finskem pozvan domov

Berlin, 1. febr. — Iz zanesljivih virov je prišla vest, da je bil dr. Wipert von Bluecher, nemški poslanik na Finskem, pozvan domov. V Berlin bo dospel prihodnji teden, kjer bo poročal Hitlerju in članom njegove vlade.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2 strani.)

ba vsakega dopisnika takoj metati med komuniste, ako se ne strinja s tvojim velikim betom. S tem se le pomaga, da bo komunistična stranka rasla. In tudi to si je treba zapomniti, da so se proti prvim kristjanom borili takratni vladarji, in čim bolj so se borili, tem več jih je bilo. Kar je potrebno, je malo več razumevanja današnjih svetovnih razmer. Predno se napada, je treba najti vzroke in še potem naj bomo previdni s svojo sodbo.

Smo v letu predsedniških volitev in treba bo malo več pozornosti tej deželi. Br. uredniku je gotovo znano, da imamo tudi tukaj nekakšno demokratično diktaturo. Milijone delavcev ne bo imelo volilne pravice, ko se bo glasovalo za predsednika Združenih držav. In te pravice ne bodo imeli, ker so stare stranke sprejele zakone, ki onemogočajo malim strankam, da bi njih kandidati prišli na glasovnico, v nekaterih državah pa imajo tudi volilni davek, predvsem na jugu, katerega revni sloji ne morejo plačati, vsled česar so oropani volilne pravice.

Frank Podlipec, 449.

Uredniški komentar. — Br. Podlipec pravi, da simpatizira s sovjetsko Rusijo zato, "ker je slovanska." Te pravice mu ne odrekamo. Toda, kako se ta nazor strinja s socializmom, čigega nauke br. Podlipec izpoveduje? Ali socializem bazira na slovanstvu, germanstvu, italijanstvu, anglosaštvu, amerikanizmu itd., ali na mednarodnem konceptu človeške družbe? Seveda je zadnje resnica, kar je znano tudi br. Podlipcu. Vendar pa je on za Rusijo, "ker je slovanska", kot sam pravi. Tukaj je on v velikem konfliktu sam s sabo in njegov argument je negacija ali zanikanje najbolj osnovnega načela socializma. Kdor hoče rabiti ta argument, bo lahko opravičeval vsako kriminalstvo vsake "narodne" države. Socializem je le toliko "naroden", da priznava vsakemu narodu enakopravnost v družbi narodov in vsaki narodnostni skupini pravico do nemotenega kulturnega, socialnega in političnega razvoja.

In glede "slovanske" Rusije, ki je toliko začarala br. Podlipca in še nekatere "rusofilske socialiste", naj omenimo, da tudi ni tako slovanska. V deželi, kateri vlada Jože Stalin z železno pestjo, je okrog 150 *neslovanskih* narodov in narodnostnih skupin, ki govore vsaka svoj jezik ali narečje. Kam boste pa djali te neslovanske narode? Ali boste Rusijo razcepili na slovanski in neslovanski del in s slovanskim delom simpatizirali, z neslovanskim pa ne?! Še Stalin ne gre tako daleč s svojim "rdečim" panslavizmom, katerega je Moskva zadnje čase pričela širiti v svojem kontrarevolucionarnem početju.

Vladajoči razredi v Angliji in Franciji najbrže ne zasledujejo drugih interesov v tem konfliktu kot one, ki jih omenja br. Podlipec. Toda zanimivo je, kar pravi br. Podlipec glede "ruskih zahtev", namreč, če bi bili ti dve državi "privolili v to, kar je Rusija zahtevala, bi bila situacija drugačna." Z drugo besedo, volk bi bil sit in ovca cela. Kolikor nam je znano, je Stalin zahteval razširjenje svoje hegemonije na baltiške državice. Ker pa te koncesije ni mogel dobiti od Anglije in Francije, se je obrnil do Hitlerja in z njim naredil tajno imperialistično kupčijo, Anglijo in Francijo pa vodil za nos, dokler ni bil sporazum med Moskvo in Berlinom na vsej črti gotov.

Po našem nazoru in po nazoru najbolj elementarnega delavskega in socialističnega načela, je taka politika zakulisnih intrig in nasilja vredna vsega obsojanja. Ako bi bila "slovanska" Rusija le še trohico delavska, bi tega ne počenjala in se tudi ne vezala z nobeno imperialistično silo. Rečemo tudi to, ako bi bila Rusija rekla "demokratičnim" in fašističnim imperialistom: "Mi obsojamo vaše imperialistične intrige, ki vodijo svet le v novo klanje," si umila roke in ostala v svojih mejah, bi bila tudi v tem primeru "drugačna situacija," br. Podlipec. In tako bi bila storila vsaka delavska država, še bolj gotovo pa vsaka socialistična. Kdor zdaj simpatizira z Rusijo zato, "ker je slovanska," podpira le Stalinov rdeči imperializem in komunacizem.

Zanimiv je tudi argument pristašev "slovanske" Rusije in naših kritikov, ki pravijo, da bi morali biti "bolj previdni s svojo sodbo." Po mnenju teh kritikov bi morali biti toliko "previdni", da bi "slovansko" Rusijo in njeno najnovejšo imperialistično vlogo, ako že ne ignorirali, vsaj pa napram njej ne imeli nobene opredeljene sodbe. Stalinovim kritikom bi morali odgovarjati, naj "najprvo pronajdejo vzroke in še potem naj bodo previdni s svojo sodbo." Z drugo besedo: Stalinova politika, ki se tiče vsega mednarodnega delavstva, še bolj pa delavstva v obmejnih in škandinavskih državah, naj bi bila nad vsako kritiko in stalinizmu naj bi dajali potuho!

Takšno politiko smo na škodo Sovjetske unije in vsega svetovnega delavstva zastopali vsi njeni nekomunistični simpatiki po vsem svetu skoro 20 let. Ves ta čas smo rekli: Well, mi ne odobravamo vsega, kar se godi v boljševiški Rusiji, vendar pa simpatiziramo z njo in smo jo pripravljeni braniti. Če bi bili vsi tisti, ki smo simpatizirali z rusko revolucijo, skozi zadnjih 20 let zastopali bolj kritično stališče napram tistemu, kar nismo v Rusiji odobravali, se bolj kritično in temeljiteje poglobili v njen notranji razvoj, bi po 22 letih ne bilo tega razočaranja in tudi Rusija bi se bila najbrže razvijala v drugačno smer kakor se danes, v smer socializma, ne pa v komunacizem in boljševiški imperializem.

Velika nedosledsost naših kritikov je tudi v tem, ker udrihajo po Angliji in Franciji, ker pomagata Fincem z vojnim materialom, v isti sapi pa ju kritizirajo — upravičeno! — ker nista hoteli na enak način pomagati tudi španskim lojalistom. (Zakaj tudi ne kritizirajo škandinavskih držav, predvsem Švedske in Norveške, ki sta glavna opora Fincev?) Na podlagi tega tudi "učeno" sklepajo, da mora biti Finska skrajno reakcionarna država, yes, tako reakcionarna, da je na njeni strani vsa svetovna buržvazija. Čisto ignorirajo dejstvo, da je "reakcionarna" Finska imela od 1936 do Stalinovega napada 100% delavsko-kmetsko vlado, da je bilo v finskem parlamentu, ki ima le eno zbornico, 143 delavskih in kmetskih poslancev izmed 200 sedežev — od teh je bilo 83 socialdemokratov in 56 agrarcev, ki so tvorili koalicijsko vlado. Ostalih sedežev pa so imeli konservativci 25, švedska stranka 18, buržvazni progresivci 6, fašisti 8, radikalni kmeti 2.

Tiste nevarnosti, o kateri govore naši kritiki, namreč da je Finska le torišče zapadnega kapitalizma, zapadne reakcije, pred Stalinovim vpadom sploh ni bilo na Finskem, lahko pa se razvije sedaj. In če pride do tega, bodo vso odgovornost nosili voditelji "slovanske" Rusije, v prvi vrsti Stalin, kateremu bi po mnenju naših kritikov morali dajati potuho in ga kvečjem le "prijateljsko" kritizirati! In to kljub temu, da bo edino Stalin Grozni imel na vesti vse ogromne žrtve finskih in ruskih delavskih mas! Kdor vsega tega ne vidi, je slep, ker hoče biti slep. Čudno pri vsem tem je, da se more za kakšen panslavizem, katerega v realnosti ni nikjer, in za "*slovansko*" Rusijo zavzemati človek, ki je bil vzgojen v socialističnem gibanju.

Izstop JSZ iz socialistične stranke med vojno nima s tem predmetom nobenega opravka.

Svoji k svojim

Wilmerding, Pa. — Čital sem že razne nasvete glede pogrebov Slovencev v Ameriki, to je, kako naj bi se najlepše in najceneje spravili na "drugi svet", tja, kjer bomo mirno spali. Tudi v Prosveti sem že parkrat čital glede tega, kako bi si kaj prihranili pri pogrebih. O tem sta predvsem pisala br. Barbič in br. urednik. Seveda je vprašanje, kako bi kaj prihranili.

Rečem, da se nisem strinjal z vsem, predvsem pa ne s tem, ko je Prosveta pisala, naj bi mrtvece na pokopališče peljali v dobrih rakvah, v zemljo pa naj bi jih položili v papirnatem zaboju. To naj bi menda veljalo za siromašne sloje, ker bogatini si lahko priveščijo drag pogreb. Nekaj podobnega se je pred leti pripetilo tukaj v Braddocku, kar pa ni prijetno slišati. Še slabše bi pa bilo, če bi se tako zgodilo, kakor se je nekoč izrazila neka dama v moji hiši. Rekla je, da se ne boji umreti, bolj pa se boji, da bi je žive ne pokopali. Ampak glede tega ni strahu, ker, če ne boš, bodo že poskrbeli, da boš popolnoma mrtev.

Res pa je, da ljudje danes vržejo par stotakov preveč v zemljo. To sem že opazil pri več pogrebih. Zraven tega pa je naš narod še toliko nepreviden, da v slučaju smrti v družini ne pokliče pogrebnika, ki je naš član, marveč pokliče tujca. V tej okolici so trije pogrebniki, ki so člani naših društev—John Sverho, Joe Barlock in Albert E. Pustinger. Vsi trije so Slovenci in zmožni napraviti lepše ob mrtvaškem odru kakor pa kak Irec ali drugi, in to po nižji ceni. Zakaj se narod, posebno pa članstvo tukajšnjih društev, nanje ne obrne in da zaslužka našim članom namesto tistim, ki te bodo potem zmerjali s "hunkyjem" in kadar imajo priložnost te tudi osmukali? In ni samo to, da znajo naši pogrebniki lepše napraviti, marveč se z njimi lahko pogovoriš tudi v svojem jeziku, ako ne znaš angleščine. In če hočeš imeti katoliški pogreb, bo katoliški, če hočeš drugačnega, bo pa drugačen.

Tega ne pišem zadi kakšnega komišna, ampak to pišem, ker se mi vidi potrebno. Bil sem že pri več pogrebih kakor katerikoli Slovenec v tej naselbini in sem videl v več primerih, da je narod na izgubi. Jaz sem že videl in tudi že imel v rokah od $100 do $1000 za pogrebne stroške. Oni, ki so bili veliki ali petični, so šli k Ircem, manjši ali revnejši pa so prišli v roke slovenskim pogrebnikom, ker so se bali, da bi vprašali Irca. Torej še enkrat: članstvo SNPJ in drugih organizacij, ne podpirajte drugih pogrebnikov, podpirajte svoje. Saj od njih tudi radi vzamete stenski koledar in če pridejo v dvorano in vas pokličejo k bari, tudi ne boste odklonili.

Martin Hudale, 300.

Novice iz Cascadskega-gorovja

Issaquah, Wash.—Nimam kaj koristnega poročati iz te okolice, oglasil se bom le toliko, da ne bo kdo mislil, da smo že vsi Slovenci tukaj pomrli. Ker ni nobenega dopisa od tukaj, bi lahko res kdo mislil, da ni nobenega Slovenca več v teh krajih Cascadskega gorovja. Seveda smrt nič ne prizanaša in se vedno oglasi tu pa tam.

Tako se je 6. januarja oglasila pri nas in pobrala Franka Smitha (pravo ime Frank Žagar), člana društva 302 SNPJ, kakor tudi društva 32 JSKJ v Black Diamondu, Wash., in tukajšnje postojanke Eagles. On je bil član SNPJ od njenega začetka, od 1904. Bil je samski in zelo priljubljen med nami, tako da ga bomo težko pogrešali, posebno še, ker imamo malo članov pri društvu. Pride bela smrt in pobere tega ali onega in tako je nas čedalje manj, novih članov pa ne moremo dobiti, ker je tukaj malo Slovencev.

Tudi o delavskih razmerah se ne morem pohvaliti, ker ne delam že štiri leta in dela ni mogoče nikjer dobiti. Kar se tiče premogorovov, so vsi majhni in v njih ne rabijo nobenega človeka; še tisti, ki imajo delo, delajo bolj malo. Največja industrija tukaj je WPA, toda kakor povsod po Ameriki, se bo tudi ta izčrpala, kakor izgleda. Drugega dela ni, posebno pa ne za človeka, ki prekorači 40. leto. Za takega človeka bi bilo najbolje, da bi tako naredil kakor medved: se spravil v brlog in zimo prespal po kosmatinsko.

Kar se tiče zime, se ne moremo pritoževati, ker vreme je ugodno; je še toplo in tudi snega še ni bilo do zdaj. Le dežja je čez mero, tako da se farmarji ne morejo pritoževati, da je presuho. Tukaj je veliko malih kmetij, njih lastniki pa večinoma delajo pri WPA. Čudno se mi to vidi, da se bolj strinjajo s Hoovrom kakor z Rooseveltom, dasi zdaj dobijo $57.20 za 130 ur dela na mesec, pod Hoovrom pa ni bilo drugega kot "soup line". Kljub temu se navdušujejo za "velikega inženirja". Če bi to delali bečlarji, bi jim človek že ne zameril, ker morajo sami gospodinjiti, posebno pa bi ne bilo zamere meni, ker nimam večkrat kaj kuhati. Toda saj nas učijo, da po dežju vedno solnce posije. — Pozdrav vsem članom SNPJ, jednoti pa želim še večjega napredka leta 1940 kakor ga je imela lani.

Tony Molichink, predsednik društva 302.

Slika kaže angleške vojake v strelskih jarkih na zapadni fronti.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

IZVRŠEVALNI ODSEK:

Vincent Cainkar, predsednik .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider, gl. tajnik .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gradishek, pomož. taj. .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrich, gl. blagajnik .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Filip Godina, upravitelj glasila .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, urednik glasila .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vidrich, prvi podpredsednik .... 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Frank Bolka, drugi podpredsednik .... 823 So. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Podboy, Jr., prvi distriktni podpredsednik .... Box 227, Strabane, Pa.
Camilus Zarnick, drugi distriktni podpredsednik .... 3557 W. 45th St., Cleveland, Ohio
John Klansek, tretji distriktni podpredsednik .... 148 Prospect St., Oglesby, Ill.
Edward Tomsic, četrti distriktni podpredsednik .... Box 434, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODSEK:

Math Petrovich, predsednik .... 253 E. 151st St., Cleveland, Ohio
Vincent Cainkar .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vogrich .... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Olip .... 231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Lotrich .... 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Jacob Zupan .... 1400 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Goršek, predsednik .... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Frank Barbič .... 19511 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio
Anton Shular .... Box 27, Arma, Kansas
Frank Vratarich .... 315 Toner St., Luzerne, Pa.
John Trčelj .... Box 257, Strabane, Pa.

NADZORNI ODSEK:

Frank Zaitz, predsednik .... 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malgaj .... 25 Westclox Ave., Peru, Illinois
Milan Medvešek .... 16202 Arcade Ave., Cleveland, Ohio

Zopet imate!

****

liberalno letno priliko

za samo-oskrbujoč plinski vodo-grelec

90 DNEVNO Poskušnjo v dokaz HRANITVE

Dovolite, da vam dokažemo kako lahko zmorete izvrstno ugodnost stalno gorko vodo na čepu.

• Tisoče in tisoče družin se je poslužilo tega dokaza v prošlem letu. Samimsebi so dokazali, kako lahko zmorejo ugodnost gorke vode na čepu. Da se to dokaže še nadaljnim tisočem družinam smo se odločili, ponoviti to ponudbo, kako lahko imate STALNO GORKO VODO NA ČEPU.

Vzemite si tri mesece časa in se prepričajte, da ni vredno biti brez samo-oskrbujočega plinskega vodo-grelca . . .

Ta samo-oskrbujoči plinski vodo-grelec vam daje stalno gorko vodo po zelo nizki ceni. Galon za galon gorke vode ne stane nič več na nov modern način kot je stalo po staromodnem načinu, ko ste ga oskrbovali in ročno kurili na roke. Samo-oskrbujoči vodo-grelec drži vodo gorko kolikor jo sami želite brez vaše oskrbe, vse kar napravite je — odprete čep in gorka voda je tu vedno po dnevu in po noči, za umivanje posode, kopanje, čiščenje in za pranje perila. Sto in sto stvari vam bo lažje opraviti kadar boste imeli dovolj gorke vode pri rokah. Prepričajte se o tem sami sebe. Vzemite to 90 dnevno hranilno ponudbo! Zapomnite si, vi bodete samo svoj sodnik v ti preiskušnji doma na vašem domu.

Ta ponudba je veljavna le za določen čas

Vprašajte vašega plumbarja ali trgovca takoj

ali pa kličite Wabash 6000

MODERN COOKERY . CONSTANT HOT WATER . SILENT REFRIGERATION . GAS HEATING

NOČ PO IZDAJI

LIAM O'FLAHERTY ● ROMAN ● Poslovenil OTON ŽUPANČIČ

Dvomi, negotovosti in sumnje. Bil je ves zmeden. Možgani so mu bili kakor smetišče. Nobena miselna veriga ni imela niti začetka niti konca. Obupan je odnehal.

"Zapovednik", je rekel in se zopet prijel za čelo, "ničesar ne morem razbrati. Glava me boli. Pijan moram biti."

Zopet je bil isti osupli, s strahoto se boreči krik izgubljene človeške duše. Šibak, tenak, otroški glas, ki prihaja iz velikana.

"No, nič ne de," je rekel vedro Gallagher, "pustimo to, kakor je. Nadaljujmo. Preden si krenil k teti Betty, te je videl Mulholland, kako si v neki kuhinji gostil celo množico s pečenimi ribami in krompirjem. Tam si potrošil nekako funt. Dva funta, tri funte, dva funta, en funt . . . Lepo! Gotovo si bil odprte roke. Ameriški mornarji imajo seveda dobro plačo. Šariš z denarjem na vse strani, a? Kakor miljonar! Pa seveda, to je tvoja stvar. Mi bi samo radi prišli do korena zadevi, ki smo se je lotili. Zadeva pa je čisto preprosto tale: kdo je ovadil tvojega prijatelja Francisa Josepha McPhillipa?"

Gallagher je izpustil ta stavek počasi in naglas, pri tem po je ostro gledal Gypa. Ta se je zdrznil. Usta so se mu široko odprla, a molčal je. Ustnice so se mu premikale in tiho oblikovale Gallagherjeve zadnje besede. Gallagher je opazoval čudno razmišljen gibanje Gypovih ustnic. Nato se je rahlo nasmehnil, preden je nadaljeval.

"Pred tem sem te seveda jaz srečal v krčmi, v —e— Ryanovi krčmi na Tittovi cesti. Tam si mi pripovedoval tisto špasno zgodbo o Podgani Mulliganu. Ha, ha, ha! Ha, ha, ha! . . ."

Gallagher se je nenadoma ruleče zakrohotal, držal se je za boke, glavo je vrgel kvišku. Gypo toliko da ni skočil s klopi. Trepetal je.

"No, kaj takega!" je nadaljeval Gallagher, ter se delal, kakor da mu je smeh sapo zaprl. "Res ne razumem, zakaj si mi natvezel to zgodbo, Gypo. Ne razumem. Kajpa, kdo bi vedel . . . Toda s svojim delom moramo naprej. Čas nas lovi in nekaj težkega nas še čaka, preden mine noč. Nekaj težkega, Gypo. No, torej? Preden si prišel v krčmo, si bil pri Francisu McPhillipu št. 44 na Tittovi cesti. Tamkaj si se zopet, kakor trdi Bartly Mulholland, po vsej priliki prav čudno kretal. Seveda razumem, da te je prizadela in razburila smrt tvojega prijatelja. Pa vendar . . . Ali se spominjaš, da si dal McPhillipovki denar, ki ti je padel v kuhinji iz žepa na tla? Zakaj si to storil, a? Križ božji, ves večer si puščal zlato sled za seboj. Če bi le bilo tako lahko zalesti moža, ki si ga videl, da je prišel iz dunboyskega zavetišča za Frankijem. Toda, zakaj si dal tistih par šilingov McPhillipovki in rekel, da je to ves tvoj denar, ko si vendar prav dobro vedel, da imaš prav tisti trenutek še tolikanj v žepu?"

"Ne vem," je zagodrnjal Gypo.

Glas mu ni bil več šibak in otroški. Zopet ga je prijela trma.

"Nemara si bil že takrat pijan," je pogovarjal Gallagher skoraj razdraženo, kakor da išče zanalašč opravičila za Gypove neskladnosti. "Nemara si bil pijan, kaj?"

"Ali ti nisem že prej rekel, da sem bil pijan," je zakrulil Gypo.

"Ha! Saj sem vedel, da si bil pijan. Kje si pa pil?"

"Ne bi ti mogel povedati, kje. Vem pa, da sem pil s Katie Foxovo."

"Ha! Zdaj smo tam," je kliknil Gallagher in udaril po mizi.

"Kje smo zdaj?" je hrope zarjul Gypo ter se divje sklonil naprej. Odprl je pesti kakor krempije in razkrečil noge, pripravljen za skok. "Kaj si pogruntal, zapovednik?" je hripavo zarjul.

Gallagher je prijel pištolo za kopito in je s cevjo trikrat lahno potrkal po mizi. Oboroženca sta namerila svoje revolverje Gypu v hrbet. Vsi trije sodniki, ki so mirno kadili cigarete, so se stresnili. Mulholland se je nekoliko pomeknil proti vratom.

Tedaj je Gypo omahnil na svoj sedež. Strahoviti čar Gallagherjevih mrzlih oči je togoto naravnost sesal iz njega. Mukoma je dihal in mirno sedel. Napon je zopet odnehal. Gallagher je položil pištolo na mizo ter se smehljal.

"Nič se ti ni treba razburjati, Gypo," je rekel. "Hotel sem samo reči, da si takrat, ko si pil s Katie Foxovo, dejal, kako si izropal nekega mornarja za Cassidyjevo krčmo. Morda te je vprašala zgolj iz radovednosti, odkod imaš denar, in si ji bleknil to tako za šalo. Saj vsi vemo, kakšne radovednice so ženske. Pa to ni važno. Važno je tole: ali se moreš domisliti, obkorej je to bilo? Ko si popival s Katie Foxovo? Obkorej je bilo to?"

"Ne morem povedati," je momljal Gypo trdovratno. "Pijan sem. Ne morem se spomniti."

"No, škoda," je rekel Gallagher. "Zakaj to je zelo važno za nas, da bi ugotovili, obkorej je to bilo. Če bi mogli izslediti, obkorej je bilo to, bi mogli prav gotovo ugotoviti še marsikaj drugega. Recimo, da je bilo takrat devet ura. Recimo, devet. To bi ne bilo daleč vsaksebi? Ali bi bilo daleč vsaksebi, Gypo?"

"Kako naj vem, koliko je bilo ura?" je zatulil Gypo. "Kaj ti ne dopovedujem, da sem bil pijan?"

"No, prav," je nadaljeval Gallagher, že nekoliko bolj razdražen, "zdaj smo prišli nekako do devete ure. Zdaj smo prišli nazaj do devete ure."

Prenehal je. Obraz mu je zažarel, čelo se mu je nagubančilo. Oči mu niso bile več jeklene in mrzle. Postale so dve nemirni točki, ognjeni in polni viharne živahnosti. Neprenehoma so mu krožile po Gypovem obrazu. Ustnice pa so se mu gibale v koteh v zagonetnem suhem smehljaju. Glas se mu je smejal, bil je za spoznanje višji in slajši.

"Zdaj smo dospeli na tem svojem ritenskem potovanju," je nadaljeval, "do devete ure. Dolgo potovanje, Gypo. Nikoli ne veš, na kaj boš ponevedoma trčil. Zdaj pa utegnemo vsako slehrno minuto kaj najti, Gypo. Samo nekaj trenutkov, pa utegnemo naleteti celo na moža, ki je ovadil Frankija McPhillipa. Nanj utegnemo naleteti. No, le mirno, Gypo. Mislim moža, ki si ga videl, kako je zasledoval Frankija McPhillipa iz dunboyskega zavetišča. Ali ne bi mogel sodišču vsaj oddaleč popisati tega moža, ki si ga videl? Praviš, da je bil podoben Mulliganu? Ali praviš, da je bil podoben Mulliganu? Govori, možak. Govori, ti pravim," je zarjul.

Toda Gypo ni mogel več govoriti.

V njem se je izvršila nagla izpremememba. Kakor se utrga soparen dan nad mirnim jezerom huda ura in vzvihne oljnati ocean ter ga pokrije z vzpenjajočimi se črnimi brazdami in belo, kipečo peno, tako sta se njemu telo in duša uklonila nenadnemu blisku v Gallagherjevih očeh in zloveščemu prasketanju njegovega glasu, ki je govoril posladkorjene grožnje ter se po vražje igral z besedami. Skrušil se je v velikansko, ohlapno, nemarno gmoto, ki se je zvijala na leseni klopi, kot prepletena kopica udov, ki leže nagrmadeni in si ne morejo pomagati. Glava mu je pala na prsi in se majala sem in tja na stožeru njegovega vratu. Oči so se mu vgreznile v svoje kotanje. Obraz mu je postal pepelnat in otrpel. Noge so mu ohlapnile. Želodec se mu je skrčil kakor nepodprta stena, ki se ruši v temeljih. Vse telo se mu je zgrinjalo in zdrizalo v strahotnem gibanju, neznanskem in nečloveškem, da je bilo odvratno, kakor pogled na ponižujočo grehoto in vendar ginljivo v svoji onemogloti.

Vsa nebrojna stoletja človeškega razvoja, ki so ostavila svoj pečat na tem telesu, da bi ga izoblikovala v sijajno podobo Bogu sličnega človeškega bitja, so sprhnela za časa te smrtne muke in pustila samo zmedeno zbirko vijočih se udov in nenavadne privide, besneče po njegovih, v krču spačenih potezah. Ta pogled je bil strašen tudi trdokornim možem okrog njega. Tudi njihove zakrknjene duše so videle tisti hip sliko tujega življenja, neznan in nepričakovan fantom, ki se prikaže nekaterim enkrat v življenju, marsikaterim nikdar, fantom razgaljene človeške duše, s katere je slečena vsa civilizacija, da leži gola in v grozi, brez pomoči, brez nade na milost. Za hip so pozabili, da ga sovražijo. Pozabili so, da je ta onemogla, brezoblična človeška gmota grožnja za njihovo življenje. Pozabili so, da je gad, ki ga morajo streti. Ta trenutek so vedeli samo, da je ubogo, slabotno človeško bitje kakor oni sami, šibka človeška duša, zapuščena v trpljenju, drhteča v mukah večne borbe v bolečino.

(Dalje prihodnjič)

Belgijska topniška enota v bližini nemške meje. Belgija je odredila splošno mobilizacijo, ko se je pojavila nevarnost nemške invazije njenega ozemlja.

KOLINE

Josip Korban

V otožne misli zatopljen sedi znanec Pips pri oknu in gleda, kako se nabrežje zavija v nežen sivkasto vijoličast tenčičnik.

"O, ti nesrečni fant," vzdihne. Z zaskrbljenim pogledom ošine Janezka, ki na tleh poleg njega napenja tetivo na svoj novi lok. Odkar so ljubljanski otroci videli film "Robin Hood," je postal ta junak njihov ideal. Zato pa je tudi varnost življenja ob našem "Canal Grande" in na periferiji močno ogrožena. Na vsak korak srečaš Robina z lokom in mečem. Puščice frče po zraku in meči se križajo, da je strahota. Zares, pravi čudež bi bil, ako bi nadebudni Janezek ne dobil nove buške na svoj kokosov oreh. Zaslužil jo je v poštenem viteškem boju moža proti možu, ko je "mečeval" s sosedovim Mirkom.

"Janezek, kaj bo s tvojimi možgani? Tako mlad, pa že dobivajo take strašne pretresljaje. Zadnjič kuhinjski valjar, sedaj meč . . . od teatra k filmu, samo še kak cirkus naj pes prinese, pa postaneš idiot, kreten, da se bomo vsi zjokali nad tabo. Kar strah me je, ko pomislim, da pride jutri inšpekcija."

"Kakšna inšpekcija?" nedolžno vpraša Janezek.

"Mama pride."

"Zakaj pa ji praviš: inšpekcija?"

Oče je skrivil ustnice v kisel nasmešek.

"Ne izprašuj tako neumno! Inšpekcija so take bistre oči, ki vse vidijo, pogledi, ki vse uganejo. Nesrečneža bova morala prestati hudo preizkušnjo in nevihto. Ti, ker si se pretepal, jaz, ker sem zanemarjal tvojo vzgojo, ko nisem dovolj pazil na te."

"Da bi le prinesla koline," je vzdihnil fant, "potem se ne zmenim za nevihto."

Zažarele so mu oči. Dolgo že ni videl matere, ki ločena od družine službuje v daljnih hribih. Rad jo ima, še rajši pa nemara klobase, ki mu jih je bila v pismu obljubila. Kakšna sijajna duševna vez! Glej, tudi njegovemu očetu se zasučejo misli okrog ščetinarjevih dobrot. "Da bi le res prinesla!" Kult dobrih, poštenih klobas goje današnji dan edino le na deželi. Znanec Pips je stara poštena korenina. Noče delati krivice ljubljanskim mesarjem s trditvijo, češ, da njihovi izdelki niso dobri. O, nikakor ne. Pozna nekaj prav ugledniih tvrdk, ki se lahko postavijo s svojimi človekoljubnimi napravami — ne sme se mu pa zameriti, ako pribije, da manjka mestnim klobasam čar in poezija podeželja. Saj drugače so na oko prav prikupljive in simpatične. Le kadar ugrizneš, spoznaš, da niso bile napravljene s tisto veliko, naravnost ganljivo ljubeznijo, pozornostjo in skoraj bi rekel: pobožnostjo starih tradicij "domačega pražnika." Kdor živi na deželi, ima priliko opazovati, koliko nežnih skrbi je deležen pujsek, ki bo okrog božiča raznesel slavo po vasi. Kako ga negujejo, kako mu strežejo! Sleherni otrok bi bil srečen, ako bi se toliko brigali zanj. Še gospoda veterinarja pokličejo, da ščetinca z zaščitnim cepljenjem zavarujejo. In ko napoči doba kolin, si v zadregi, kateri hiši bi dal prvenstvo. Od vsakega boljšega vaščana si dobil spominček na ljubko živalico: Kje so imeli letos najboljše klobase? Molčiš. Plemenita tekma te spravi v zadrego. Vsega tega v mestu ni.

Kakor da je uganil očetove misli, pravi Janezek:

"Kaj ne, očka, da je na deželi bolj luštno."

"Zakaj?"

"Ker so koline. Ali tukajšnji gospod župan še ni klal?"

"Norček," se je zasmejal oče. Kot dober psiholog je doumel fantov privid belega predpasnika in zavihanih rokavov.

"Kaj pa gospod ban in gospod direktor?" sitnari Janezek še dalje. "Ali gospodje v mestu ne pošiljajo kolin?"

"Že," se zresni oče Pips. "Ampak v drugačni obliki."

"V kakšni obleki?"

"Obliki . . . sem rekel, tepček! To so koline v prenesenem pomenu besede. Pa saj ti tega ne razumeš."

"O, razumem, očka . . . v prenesenem . . . to se pravi, da jih ne pošiljajo, ampak sami prineso."

Znanec Pips je živčno zamahnil z roko.

"Poslušaj me, otrok božji, saj si vendar sin pametnega človeka. Lepe koline v prenesenem pomenu besede bi bilo, postavim, ako bi gospodje naklonili naši Evlaliji kako službico . . . ako bi mater premestili v Ljubljano . . . ali če bi čimpreje nakazali selitvene stroške. O, saj je toliko vrst teh kolin, da pri željah nikdar ne prideš v zadrego!"

"Jaz že ne," se je oglasila najstarejša Pipsovega rodu.

"Daj mi koline v obliki novega klobuka!"

"Meni čevlje," je vzkliknila Nikica.

"Meni novo obleko," je zaželela Jana.

"Meni nov plašč," je šepnila Marička, boječi zajček.

"Zdaj pa še ti, Janezek, hitro povej svojo željo, potem pa teci po rešilni voz. Medlim. Črno se mi dela pred očmi."

Naslednjega dne proti večeru je romala Pipsova procesija skozi mesto.

"To je še sreča, da zborovanja in obhodi po mestu niso več prepovedani," je pomislil težko preizkušeni družinski oče. "Saj ne vem, kako bi sicer spravil to pisano družbo na kolodvor."

Upokojeni privatni uradnik Pips je atlet težke kategorije, bil je odličen "militersoldat", ki je brez strahu poslušal rjovenje topov pri Grodeku, ko pa sedaj stoji z Janezkom in dekleti na peronu, mu je tesno pri srcu.

"Da si moral pozabiti kapo doma!" zmerja sinčka. "Vsaj v temo se kako postavi, da mati ne bo takoj opazila buske! Kdo bo pozdravil mamico?"

"Jaz," se ponudi Janezek.

"Prav. Tako le reci: Ljuba mama, v imenu polnoštevilno zbranega zavoda —"

"Nak, tako že ne bom rekel."

"Kako pa?"

"Tako, kakor si včeraj povedal."

"No, pa povej kakor hočeš. Saj vem, da bo polomija!"

Pa jo je nesrečni Janezek res "polomil."

"Pozdravljena, gospa inšpekcija!"

Bolj neprimernega pozdrava bi si fant ne bil mogel izbrati.

Mater je kar vrglo k očetu.

"Lepo učiš otroke!"

S pogledom je prebodla moža, ošinila Janezka, ki je seveda moral stati v najlepši luči.

"Vse vem, vse mi je jasno," je zasopla. "Tvoj rdeči nos in Janezkova nova buška molče trobentata: Mame ni, mame ni."

"Kaj pa je v tem zaboju, da je tako težek?" je vprašal mož, da bi speljal razgovor na drugi tir.

"Gospa Marija ti je dala koline."

"Bog ji daj zdravje!" je vzkliknil Pips.

Ko pa je doma odstranil pokrov, je skoraj okamenel od presenečenja. Namesto božanskih klobas se je prikazalo raztrgano perilo in stare zamazane knjige.

"Ježeš, zaboj so mi v vlaku zamenjali," je zavpila "inšpekcija." Mehanično je mož segel po prvi knjigi. Imela je napis: Prave velike egiptovske sanjske bukve."

Odprlo se mu je pri črki "K."

"Klobase videti — sreča te čaka."

"Klobase jesti — dobro."

V velikem loku je čestitljiva brošurica zletela za kuhinjsko omaro. Ves večer znanec Pips ni izpregovoril besedice. Še le drugi dan, ko je pozvonilo in je vstopil denarni pismonoša, je dobil zopet dar govora.

"Juhuhu, otroci, koline smo prejeli: selitveni stroški so nam nakazani." — —

•

Resnico piši, ti novinar!

Zdaj, ko je ta žalostna zgodba napisana, skesano priznam, da je njen konec zlagan.

Ni bil denarni pismonoša.

HUMOR

Ugodna priložnost

V neko hišo pride že okrog sedme zjutraj mladenič, in ker je povsod vse tiho, stopi v kuhinjo. Kuharica pravkar pripravlja pladenj s kavo in mlečnimi kolački. Obiskovalec vljudno pozdravi in vpraša za gospo.

"Gospa še spi, zdaj ne morete z njo govoriti," odgovori kuharica.

"Škoda, gre namreč za neko važno družinsko zadevo. Prosim vas, da ji takoj izročite mojo posetnico."

Hitro napiše nekaj besed in posetnico izroči kuharici. Ko se ta vrne, ni "gospoda" nikjer pa tudi ne pripravljenega peciva na pladnju in srebrnih žlic.

Proti dramam

"Veste, draga, gospa, drame me prav nič ne zanimajo. V dramah na koncu vsi umrjejo in to je vse preveč žalostno. Dosti rajši imam opere, posebno 'Aido'."

"Saj tam na koncu celo žive ljudi zakopljejo."

"Da, res je, a zraven vsaj pojejo!"

•

Zrcalo naših dni

Neki mladenič prosi za roko lepo, ločeno žensko, ki je vanjo do ušes zaljubljen. Takole se ji priporoči:

"Začetnik sem in revež, a dovolj sem sposoben, da bom zaslužil toliko, kolikor bova potrebovala za življenje. Moj kapital je v moji glavi."

"Potlej svoj kapital najprej prenesite iz glave v listnico, potlej bova pa dalje govorila."

19 40

SLOVENSKO AMERIKANSKI KOLEDAR

POVESTI . . . POUČNI SPISI . . . ZGODOVINA . . . ZNANSTVENE RAZPRAVE . . . NARAVOSLOVJE . . . SPISI IZ SLOVENSKEGA ŽIVLJA V AMERIKI . . . ITD.

NAROČITE PRI: Kajzarni Slovenic Publishing Company 216 W. 18th St., New York

KNJIGA, ki Vas bo zanimala!

Cena 50 centov

160 strani s slikami

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Cicero in Chicago je $7.50	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50

Za Evropo je $9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

- -

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....